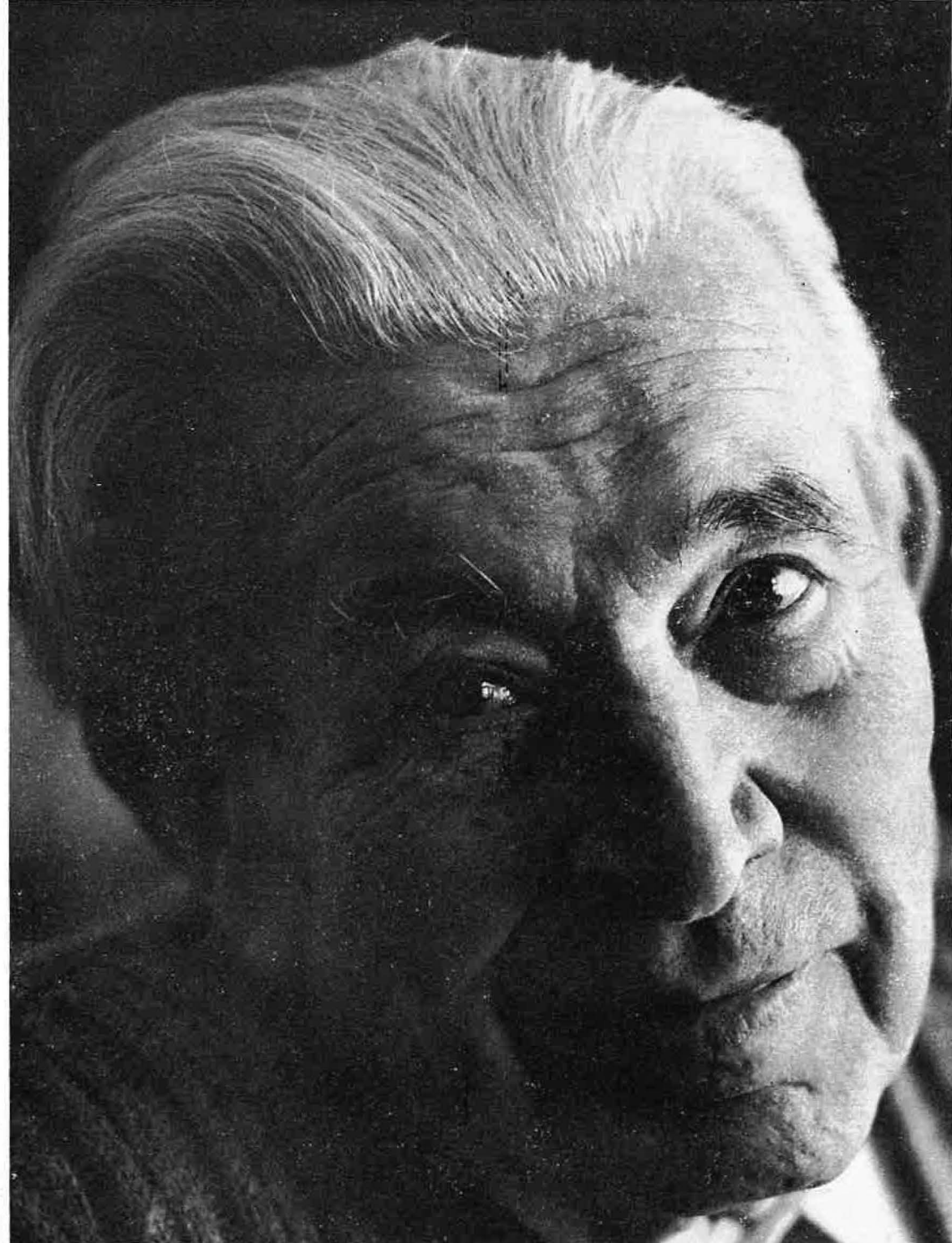
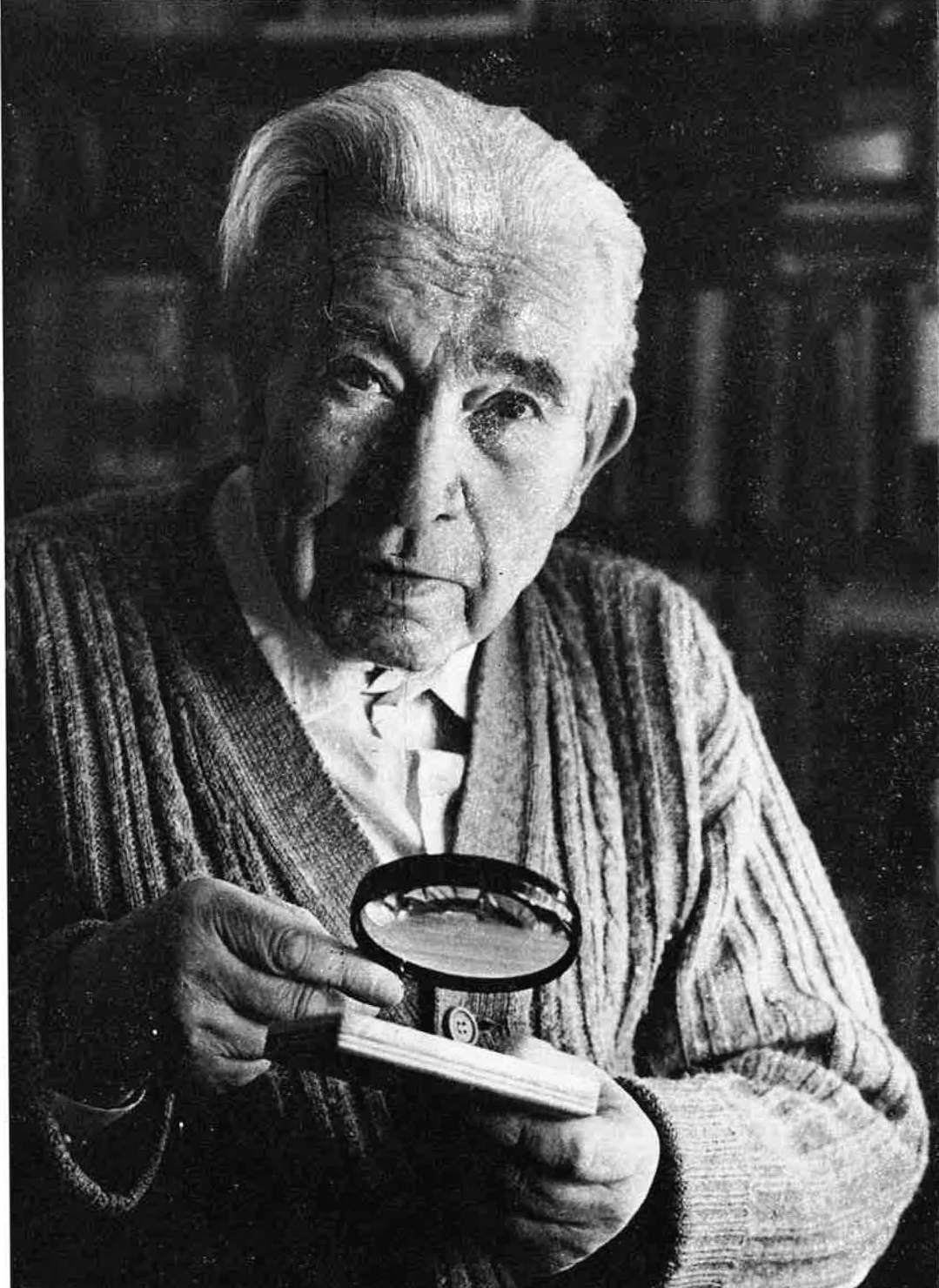

SILENT MUSAE

ALOIS VOLKMAN

pátek 10. ledna 1986

Kam Praho odešel tvůj vyznavač
tvůj zpovědník tvůj mluvčí
statečný ochránce i bohém poslední
co psal jen inkoustovým perem
namáčeným do borůvčí.

Že není ani stopy v ranním sněhu?

Jen se rozhlédni

jeho pero bylo nejmenší

z tvých věží

bylo jemným rydlem do srdcí i do paměti.

Náklady jeho knih na srdci lidem leží

a nové přibudou tam dětem našich dětí.

sobota 11. ledna 1986

Sníh přikryl do rána Prahu svým prostěradlem
i s mrtvým u něhož stály pražské věže
noc první čestnou stráž.
A Pegas ržál když básník zůstal vleže.
A Pegas ržál že nedrží ho za otěže
ten který poezii přislíbil ty neskonáš.

Sníh přikryl do rána naši velkou ránu.
Ale i nám je zaslíbeno
ale i nám je zaslíbeno věčnost získat v Pánu.

neděle 12. ledna 1986

Druhý den náhle přišla obleva
mrazivý pocit ne že by v nás roztál.
Praho ještě v tobě básník prodlévá.
Byť směřoval napravo neb doleva
slibům svým svým slibům tobě dostál.

pondělí 13. ledna 1986

V zásuvkách napravo u psacího stolu
obviňují se teď mezi sebou léky
který z nich selhal z téhle apotéky
a zradil básníka ač byli kamarádi spolu.

Pilulky kapky dražé tabletky
podivných názvů účinků a dávek.
K posledu je otci připravoval Slávek
čímž odpadly dobrodružné zápletky.

Bohužel s nikým si už tolik neužijí
ani neužije nikdo je . . .
Jak se vracet do tohoto pokoje
kde i čas léčebným účinkem se mívá.

úterý 14. ledna 1986

Noc čtvrtou dobývala město vichřice
vrány a havrany srážejíc v ranním letu.
Zmateně vzlétaly jak černý potrhaný flór
jak pozůstalá slova nevyřčených metafor
básníka který ještě je tu.

Ach on zde zůstane. Praha si jej vzít nedá.
Ona byla Múzou básníkova kréda.

středa 15. ledna 1986

Během dne při přechodu fronty
síla větru až . . .

Těch front co přešlo těch front
se nedopočítáš.

Vichřice hněvu zpupně obsadily
domácí práh.

A nechybělo mnoho aby domov
byl na marách.

Básníci povstali jak neochvějné
větrolamy.

A národ vtělen do odvahy vyšel
z vlčí jámy.

Zas vláda věcí vrátila se
do rukou národa.

A zůstane v nich. Proklet bude
kdo ji zaprodá!

čtvrtek 16. ledna 1986

Přes noc dne šestého si Praha opět přehodila šat

je v barvě čistě indického smutku.

Naše oči jsou jí sponou u živůtku.

I když život muže z živůtků bývá složen

muž obléká se do svých pravd a skutků.

Když ty mu padnou na míru je smrtí nepřemožen.

pátek 17. ledna 1986

Náš kalendář měl červeně označené pátky.
Pátek byl naším dnem Dvou šťastných pátečnicků.
Na něj jsme vložili své deprese útěchy i zmatky
vykupované přátelstvím od jeho vzniku.

Já patřil ke spojkám k průzkumné hlídce života
Vy tvořil jeho zázemí s bohatým zásobením.
Vztah lásky vzájemné i mužům hlavu zamotá
ale i pozvedne. Dnes už jen sám si toho cením.

sobota 18. ledna 1986

Opona oblačnosti zůstává zatažená.
Jen otvorem v ní je vidět do hledišť
krajiny s básníkovou horou na obzoru.
Čechy na vás mohla žárlit každá žena
již básník miloval až po vás bezesporu
ač žádná nebyla k němu více strohá.

I slunce se zastavilo na desátém
suhvězdí zvěretníku. Ve znamení Kozoroha.

neděle 19. ledna 1986

pondělí 20. ledna 1986

A vítr naříká dál hlavou prorážeje
zed' zed' zdi. Nářků zed' tohoto města.
Žel totéž vzpurně činily historické děje.
Ale čelem u zdi se jen krutě trestá . . .

Svůj dlouhý život nežil nikdy bez naděje.
„Přežil jsem všechny básníky své generace . . .“
Tak je to černé na bílém. Nabíledni.
Naděje umírá opravdu poslední.

Kam Praho odešel tvůj vyznavač
tvůj zpovědník tvůj bohém?
Sám by tě nikdy neopustil
sám by ti nedal sbohem.
Byli jste spolu spojeni přímo horkou linkou.
Odvést ho musejí od tebe proti jeho vůli.
Až úzkostí se tají z toho dech
když chlapec zestárlý vrací se za maminkou.
Kde jinde než-li u svých bychom spočinuli.
To budou nejdelší prázdniny v Kralupech.

dopoledne 21. ledna 1986

V noci 21. ledna o 0.38 hod.
(naše území postilo zemětřesení
o síle 4,2 Richterovy stupnice).

Náhle cosi zachvělo se v nás a pod námi.
Pocity strachu žena z toho měla.
Pak vešly ve známost seismické záznamy
otřesu země. Jakoby se chvěla
před přijetím básníkovy těla.

Slunce když vstoupilo v souhvězdí Vodnáře
sníh mění ve vodu kameny v oltáře.

Od rána ptáků je blankytné ovzduší
jdou zvonům naproti ani to netuší.

Nebe v nich sesílá smuteční černý flór
na národ schoulený do barev trikolór.

Od rána ptáků je blankytné ovzduší . . .
Česká zem básníku podá svou loktuši.

A světlem oděná Praha zas krásní . . .
Už jaro sbohem. Sbohem město mých básní.

odpoledne 21. ledna
v bazilice sv. Markéty

Až lodí chrámovou bude létat motýl
uprostřed zimy v samém obklíčení
mocensky lednem vyzbrojených flotil
a všichni užasnou ne to možné není
tehdy básník sečte hvězdy – „korál po korálku“.
A motýl sedne na květ k jeho katafalku.

odpoledne 21. ledna
na hřbitově v Kralupech

Hrobník Vám rozestlal svůj pruhovaný popruh.
Tím povijanem smrti se dráha stáhne v okruh.

A hlína která čerstvě navršená je tu
žasne co v lednu vyrašilo květů.

I já jsem mezi dvě hliněné pelesti
nežli smrt započne páchat své neřesti

hodil hrst „chomáč“ tmavě modrých fial.
Vy jste se nebránil. Vy jste je přijal.

Ať polštář květin měkce načechraný
utlumí prsti padající rány.

Do prázdných úst země v tichu nad hřbitovem
je vkládáno tělo učiněné slovem.

Zoufale ze sebe člověk slova nutí.
Čepice některých zůstaly bez pohnutí . . .

Kdo z úcty nesmeká o to víc se hrbí.

Vy rodem spřízněn s kouzlem staré vrby

k níž utíkali jsme se po proudu svých let.

Láskou do života vnořen uměl jste odpouštět

příkoří jeho všechnu nemohoucnost

pokorně jemu oddán věřil na budoucnost.

Až zlý sen odejde skutečnost bude jiná . . .

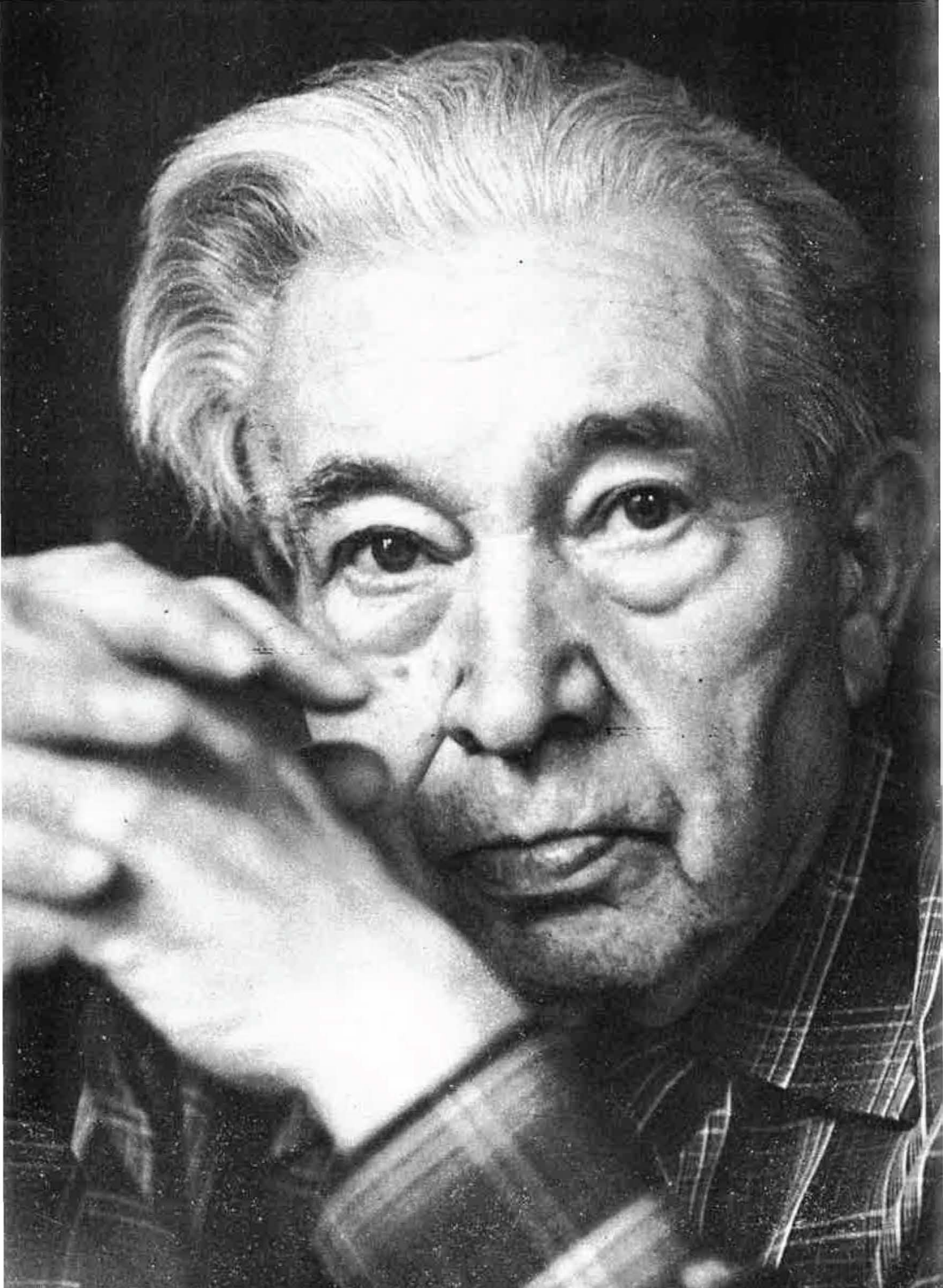
Po každém dobré jen zůstává. Špatné se zapomíná?

Ještě je čas. A na čase je Poučení . . .

v čem bude po smrti jediné naše jmění.

Do prázdných úst země v tichu nad hřbitovem

vloženo bylo tělo učiněné slovem.

JEDNA KRÁSA SVĚTA

Branka bývala vždycky a domovní dveře většinou v pátek otevřeny. Hned za brankou stojí hlošina úzkolistá - druh olivy, za léta nachýlená nad vchod. Po schodech do prvního patra, od podzimu do jara, stoupají květináče, květníky a kořenáče azalek, fialek, břečťanů, kliví a filodendronů. A vždycky mě předběhly a byly nahoře dřív než já. Taková přezimující zahrada na schodišti. Zeleň, která vyběhne od odpočívadla až k prahu dveří svěže a mladistvě. Na tlačítko zvonku ale nedosáhne. Po jeho stisknutí se ve chvíliče ozvalo známé zvolání: „Už jdu, už jdu!“ Ta slova mi posílal Mistr z pokoje od svého psacího stolu přes předsň v ústrety, aby mě pospíchala uvítat, když on se bude muset pomalu a dlouho belhat za nimi o svých francouzských holích. Když náhodou přicházet otevřít z kuchyně - jejíž dveře byly hned proti vchodovým - čekání bylo kratší. Od operace páteře byl odkázán na francouzské hole řadu let. Ty dvě francouzky se zavěšovaly do něj každá z jedné strany s náruživostí vlastní jen Francouzům. Vodily ho, doprovázely i žálily na sebe, když šel občas jen s jednou.

Po uvítacím pozdravení jsme se od oslovování pane doktore, pak už jen doktore, doktůrku, dostávali k důvěrnějšímu Lojzíčku nebo zcela důvěrnému „starouši“.

„To jsem rád, že jste přišel, mě dnes ty nohy bolí, zase šel tlak dolů“. A nebo zvědavě: „Tak co nového, pojdte povídat a nechte nebo nech toho přezouvání“. V posledních dvou letech jeho života jsme se spolu setkávali každý pátek. Takoví, řeklo by se, osířelí pátečníci, ovšem my jsme si tak nepřipadali. Naopak pátek jsme si pro sebe rezervovali. Jednou jsme byli více lékař s pacientem, jindy přítel s přítelem střídající role vypravěče s posluchačem nebo zase krajan s krajanem - to tím, že pracuji jako venkovský lékař na kralupsku, v tom spanilém kraji, který leží 20 kilometrů od Prahy, ale od básníkova srdce mnohem blíže. Jako pozdrav tohoto kraje jsem si zvykl vozit výborné kralupské dala-mánky, při nichž jsem si často připomenul už ze školy známé verše:

„Krásná jako kvítka na modranském džbánku
je ta země, která vlastní je ti
sladká jako střída dala-mánku,
do něž nůž jsi vnořil k rukojeti.“

Tedy tuhle báseň, aniž bych to kdy tušil, jsem měl možnost každý pátek ilustrovat křupavými, voňavými dalamánky, do nichž básník nevnořil nůž, ale do nichž si s chutí rád kousnul. Vracely mu sladkou chuť dětství prožitého, jak dávno, u dědečka a babičky Borutových v Kralupech. V těch Kralupech, které jak říkával „jsou přece tak ošklivé, ale poručte svému srdci?“ Zůstávaly po celý život v srdci básníkově, jako srdce básníkovy zůstává dnes v nich.

CÍNOVÍ VOJÁČCI

Na první návštěvu v novém roce (1985), na jakési zahájení nového ročníku našich pátečnických setkávání, jsem chtěl přijít s něčím, co by básníkovi způsobilo radost. Dlouho jsem nemohl nic vhodného vymyslet.

Až náhodou za výlohou Selské jizby v Karlově ulici upoutali mou pozornost pochodující cínoví vojáčky. Byli parádně vyřeškovaní a „vyzbrojení“ hudebními nástroji. Klukovské srdce se rázem zatetelilo radostí a bylo rozhodnuto. Jdu koupit vojenskou kapelu. Ať básník zahájí se všemi vojenskými poctami tu přehlídku 365 nastoupených dnů.

Ted' už aby byl pátek. Nemohl jsem se dočkat, až z ničeho nic vyrukuji s vojenskou kutálkou. Záměr se zdařil nad očekávání. Aniž jsem mohl tušit, nadšený básník se přiznal, že od dětství si vždycky přál cínové vojáčky. A teprve dnes se mu ten toužebný klukovský sen, živěný pohádkářem Andersenem, splnil. Musel si jakseptří počkat, až do svých třiaosmdesáti! O to větší bylo jeho dojetí, jak i pohádky se vyplňují. Chce to jen zachovat si duši schopnou okouzlení s dětsky důvěřivým pohledem. S pohledem, který v jeho případě, přímo zázrakem, nebyl dosud zastřen žádnými skly brýlí! Básník tedy viděl své cínové vojáčky tímtež zrakem, jak v letech klukovských. Proto jeho radost byla tak očividná.

DOKTOŘI

Když v květnu r. 1985 byl J. Seifertovi udělen čestný doktorský titul university Hampden-Sydney College ve Virginii, přijel mu předat doktorský diplom kulturní rada amerického velvyslanectví za

přítomnosti amerického básníka Galwey Kinnela. Zrovna ta návštěva vyšla na červencový pátek, takže jsem samozřejmě návštěvu u Seifertů vynesl. Ovšem hned příští pátek, když jsme se spolu opět setkali, blahopřál jsem básníkovi k doktorátu a povídám: „No vidíte, tak ted' jsme oba doktoři“. Tu souvislost si neuvědomil a zjevně mu udělala radost. – „No jo“ opáčil, „jenže já jsem ten mladší, Lojzíčku“. Rád býval mlád anebo alespoň mladší. Ale jak a před kým může být člověk mladší, je-li mu čtyřiaosmdesát? Ovšem mladším, přímo novepečeným doktorem být mohl.

Proto jsem ho z legrace a přátelského škádlení tituloval celé odpoledne – kolego. Mohl jsem si to dovolit. Byl jsem přece doktorem starším o celé čtvrt století.

HONORÁŘ

Ve vánočním čísle časopisu „ZDRAVÍ“, vydávaném Československým červeným křížem, vyšla jedna z kapitol knihy vzpomínek „Všechny krásy světa“ s vánoční tematikou. Když jsem v měsíčníku tuto dvoustranu objevil, přinesl jsem ji básníkovi. Bylo to před vánočními v roce 1985, tedy v době, kdy po udělení Nobelovy ceny vycházely ukázky z jeho tvorby ve všech možných světových kulturních časopisech a literárních revuích i překlady celých sbírek. Přesto byl potěšen. Když zvedl oči od té dvoustránky a upřel je zpytavě na mě, doložil: „Kdyby mně aspoň poslali“ – a než jsem ho stačil ujistit, že peníze mu pošlou, pokračoval – „alespoň kousíček zdraví jako honorář.“ Cítil, jak mu ubývá, jak se mu jej nedostává, ačkoliv nám kolem se nezdálo, že při jeho vitalitě, by už za měsíc mohl být honorář v této formě nedoručitelný pro ztrátu adresáta.

VLASATICE

Raději hned předesílám, že tou vlasaticí není míněna žena s bohatými kadeřemi, nýbrž kometa. Muži sice častěji vyhlížejí vlasatice v tom prvním slova smyslu a s nimi se ocitají v sedmém nebi, ale proč potom ženy neuctivě označují za staré komety?

Tentokrát se jedná o nejslavnější z „vlasatic“ – o Halleyovu kometu. A co je na této „první dámě“ mezi sedmi stovkami zná-

mých komet tak výjimečného – ptáme se s astronomem Dr. Jiřím Grygarem? Mimo jiné to, že se „periodicky vrací ke Slunci jednou za 76 let a je ze Země viditelná pouhým okem. Její předposlední návrat v květnu r. 1910 byl historicky třetím nejlepším, pokud jde o geometrii její dráhy. A proto svůj obraz s dlouhým zářivým chvostem vryla do paměti očitých svědků na celý život.“ K nim patřil i devítiletý chlapec Jaroslav a byl to pro něj tak silný zážitek, že ještě po letech pojmenoval jednu básnickou sbírku po této blýskavici.

„ . . . V chomáčcích jisker které nehasly
hvězda se nenávratně ztrácela . . .
. . . vlahý vzduch se vzedmul vůněmi
a já ho vdechoval
i s prachem hvězd.“

Píše se rok 1985 a Halleyova kometa se k nám opět po tři čtvrtě století vrací. A byla-li kdysi ve své záhadnosti považována za zlověstné znamení, není ji ve vztahu k naší zhoubné civilizaci a vědecko-technické expanzi záhodno považovat za něco obdobného?

Jaroslav Seifert, který měl do posledních dnů čilý a zvědavý zájem o veškeré dění na zemi i na nebi, pozorně sledoval přípravy na uvítání své dávné zatoulané známé. Básníkovi přátelsky a obětavě pomáhající Jiří Drejnar začal pohotově organizovat možnost jejich nového setkání. Se svým přítelem, zmíněným J. Grygarem domluvil, že přiveze přenosný hvězdářský dalekohled a básníka vyvezou autem k letohrádku Hvězda, odkud si bude moci přímo ze sedadla dobře prohlédnout tu nestárnoucí královnu krásy vesmíru.

Několikrát potom básníkovi onu smlouvanou astronomickou „expedici“ ke Hvězdě připomínal, aby záračnou kometu nepropásl a moh' ji ještě vidět podruhé v životě. Básník se na svého dobrodince vděčně zadíval a pravil: „To já bych ji chtěl vidět i potřetí.“

Už to nestihl bohužel ani podruhé. Avšak Halleyova kometa, když přelétala v ten čas nad kralupským hřbitovem, hodila do otevřeného hrobu básníkovi „chomáček jisker“ jako svůj pozdrav poslední. A pro nás, co jsme stáli na hřbitově, i pro ty nevpustěné a zadržené před jeho bránou včetně Václava Havla, byla náhle neblahým znamením veliké ztráty pro národ režimem ujařmený a člověčí důstojnosti zbavený.

Až se k nám příště Halleyova kometa vrátí, podle propočtu astronomů v létě roku 2061, my už ji nebudeme vyhlížet. Na tak dlouho se ani zadržovatelům nepodaří pronásledované zadržet. Ale neměli bychom právě proto jednat tak, aby se věrná kometa mohla setkat s nezničenou planetou Zemí a na ní s našimi potomky, stvořenými - i ve třetím tisíciletí - k obrazu Božímu? A oni aby se s ní mohli potkat „ve vlahém vzduchu, který se vzedme vůněmi až ho budou vdechovat i s prachem hvězd“.

INTERNOVÁN NA INTERNĚ

Ve dnech udělení Nobelovy ceny za literaturu pro rok 1984, ležel básník na II. interní klinice Vinohradské nemocnice u prof. MUDr. V. Víška, DrSc., takže tuto ohromující zprávu se dozvěděl s jistým opozděním

Jako každý pátek i 14. října jsem se chystal básníka, tentokrát ve špitále, navštívit. Když jsem návštěvu plánoval, nemohlo mě napadnout, že pojedu za někým, kdo ztracen v nemocniční posteli se přes noc octine ve středu mezinárodního zájmu a světové popularity. Pro jistotu jsem si vzal s sebou bílý plášť; není návštěvní den, ať nejsou problémy. Lékařský plášť je osvědčenou, nejspolehlivější vstupenkou do těchto zařízení. Vrátnicí nemocnice jsem v něm prošel bez povšimnutí, ale v pavilonu hned u vchodu seděla další vrátná, která na můj neprozřetelný dotaz, kde leží básník J. Seifert, mě nevrle odkázala na šéfa kliniky - pro povolení. Než jsem se stačil zeptat na přednostovu pracovnu, energicky mě ukázala čelem vzad, neboť profesor stál přímo ve vestibulu pár metrů ode dne a s někým hovořil. Po představení a vysvětlení mé žádosti k přátelské návštěvě jsem se dočkal něčeho, co mně vzalo dech. Pan profesor začal dokazovat, že návštěva není vhodná a že ji rozhodně nemůže povolit v zájmu pacienta. Mohla by dokonce jeho zdravotní stav zhoršit. Dovolával jsem se blízkého, důvěrného vztahu s básníkem, své profese, stavovské kolegiality a já nevím čeho ještě. Profesor byl neoblomný. Nepomohlo sebesugestivnější přesvědčování a naléhání. Ani na výslovné přání pacienta - o což jsem ho prosil. To jsem nebyl sto pochopit, uznat, acceptovat. Zvláště dnes, kdy je náš nejvýznamnější pátek; a my dva si spolu ani nestisknem ruku! O to pohotověji mi ruku podával profesor na rozloučenou. Nemínil se mnou ztrácet více času.

Po návratu domů jsem rozčileně volal k Seifertovým, abych jim sdělil, co se mi přihodilo, ale ti měli podezřelou „telefonní poruchu“. Druhý den jsem se tedy rozjel do Břevnova. Zvláštní stesk z prostředí básníkem opuštěného se mísil s povznášejícím pocitem radosti nad jeho oceněním. Při líčení mých včerejších peripetií mě dcera paní Jana ujistila, že by byl otec velmi rád, kdybych se v nemocnici objevil. Ovšem ať se nedivím, že mě profesor dál nepustil. Před otcovým pokojem, v němž leží sám, stojí totiž permanentně 2 (slovy dva) příslušníci StB. Jsou tam služebně údajně proto, aby zamezili invazi předpokládaných návštěv k básníkovi po udělení „Nobelovky“ a dopřáli mu potřebný klid k léčení. To je sofistika až d'ábelská!

K zajištění nerušeného chodu oddělení potřebuje její šéf darošlapy přešlapující před jedněmi dveřmi a provokativně nedělající nic jiného, kromě telefonicky podávaných hlášení o své bdělé přítomnosti.

Jaký kontrast s navýsost zodpovědnou a profesionálně náročnou až vyčerpávající prací zdravotních sester i lékařů, sloužících na oddělení včetně nočních služeb, u lékařů dokonce bez možnosti náhradního volna příští den. O propastných finančních rozdílech nemluvě.

Režim absurdit, hlídající ležícího a pohybově téměř nemohoucího básníka dvěma zdravými chlapy (rovněž v bílých pláštích), kteří pacientovi ani v nejmenším neposlouží. A to další dva, jak jsem se později dověděl, stáli ještě dole ve vestibulu a nějaký „korzoval“ před budovou.

Režim absurdit. Když nemůže postavit čestnou stráž k básníkovu katafalku, postaví stráž nečestnou k nemocniční posteli. Klid básníka sadisticky zajišťuje izolací v samovazbě s povolením návštěv pouze rodině a na výslovné pacientovo přání spisovatelce paní Aleně Vostré.

Režim absurdit. Má-li čerstvě jmenovaného laureáta a tím znovu zpopularisovaného disidenta náhodou dobře „ulitého“, donutí prodloužit jeho, řekněme vznešeně hospitalizaci, samozřejmě v zájmu pacienta, o další týden či deset dnů.

Svět uděluje básníkovi nejvyšší poctu a vlastní vláda přiděluje strážce nejnižších šarží.

*nima milovanému
příteli.
In. Seifert
1. I 1986*

Na Nový rok 1986 nebylo J. Seifertovi zdravotně dobře. Ze všech nabízených medikamentů, s nimiž dcera paní Jana, u otce neuspěla, ji požádal, aby zkusila zavolat k nám. A tak v ono novoroční odpoledne jsem se rozjel na břevnovskou pláň do známých míst U Ladronky 23. Cítil jsem se jaksí zvláště poctěn, že jsem vybrán jako nejúčinnější medikament, v nějž básník věří.

Pokusil jsem se mu transfundovat svou životní vitalitu, která byla tak příbuzenské skupiny s jeho, i pilulky úsměvu z nových vtipů a politických anekdot, které zapíjel vita-kávou. Myslím, že léčebný efekt se dostavil. Začínalo mu být lépe a nám společně dobře, ještě než se nad Prahu snesl zimní soumrak prvního dne roku. Nakonec jen ujištění, že ten dnešek nebyl místo pátku, vidíte? a s vroucím přáním, abychom se takhle mohli scházet po celý nadcházející rok, jsme se rozloučili. Odnášel jsem si sebou novoročenku s mužným vyznáním: „svému milovanému příteli“ - což mě zaplavovalo rozpačitým pocitem. Netušil jsem, že toto věnování, vůbec první v novém roce, bude z posledních v básníkově životě.

V pátek 3. ledna jsem se v bytě u Seifertů sešel s obvodní lékařkou, kolegyní Dr. Stejskalovou, která sem občas chodívala, vždy velmi vítaná, a s níž jsem se zde již dříve seznámil. Později přišla i snacha, také lékařka, bydlící s rodinou o patro níž. Zkrátka celé lékařské konzilium, které se nejen družně bavilo, ale rovněž zvažovalo, jak básníkovi zlepšit dechové obtíže, čím povzbudit sniženou chuť k jídlu a jak se zdálo i k životu; což nikdy před tím nebylo zapotřebí.

Přesto mi ani na mysl nepřišlo, že by už za týden, 10. ledna, mě mohla v návštěvě předběhnout smrt. Ta co „chodí na boso

a tím hůř“ a jenom jednou. Z poslední básnickovy sbírky Býti básníkem jsme věděli, jak se statečně smrti brání:

„držím se desky svého stolu
jako cestující na palubě Titaniku
drželi se křečovitě zábradlí . . .“

Možná proto, že básník musel opustit svůj psací stůl, svůj kapitánský můstek (pro zhoršení zdravotního stavu byl den předtím převezen do nemocnice), možná proto se neubráníl. Titanik české poezie se potopil.

A pak že tahle země nemá moře. Z moře slz se po staletí vynořuje jako ostrov domorodců, trosečníků, dobyvatelů i staroosídlenců. Náhle jsem se na něm cítil opuštěný a osamělý jako Robinson. Co bude s pátkem?

* * *

Ze směsi pocitů smutku, sklíčenosti a bezmoci, jako z přesyceného roztoku vylitého do duše, začaly krystalizovat verše. Verše plné hran. Smutečních hran, vyzvánějících o úctě, obdivu a přátelství k básníkovi tolika generací. Vykrytalisovaly ve tvar: Silent Musae - ze známého latinského Inter arma silent Musae. A ony opravdu básnickovy Múzy umlkly uprostřed nebezpečně hašákových zbraní.

Horečně den za dnem, po nocích a ránech, od chvíle úmrtí ke dni pohřbu jsem prožíval vnitřní pochody a děje na bojišti svého citového rozpoložení. A vydával o nich svá svědectví, své výpovědi s kronikářským pohnutím a zaujetím. A to zrovna v období, kdy jako obvodní lékař mívám nejvíce pacientů . . .

Utrmácen jsem se vracel ze své první linie, z těch zákopů tří údolí, abych po 1 - 2 hodinovém spánku opět mohl verbovat slova do útvarů veršů, povolávat je do služby srdci, které vyhlásilo mobilizaci. Ráno během cesty autem provést ještě přehledku seřazených rýmů, některé převelet, jiné poslat mezi záložníky, eventuálně je znovu povolat při příštím nočním alarmu.

Vystoupením z auta však rychle převléknout své vnitřní ustrojení a začít vnímat nejrůznější stesky, příznaky a obtíže pacientů, co seřazení v čekárně, útokem berou ordinaci. Nikoho neodbyť, nic medicínsky neprošvihnout. Jak to provést prakticky nevím ani jako praktický lékař.

Poslední tečkou básnického cyklu (napsaného rýmovanou formou - netypickou pro mou poezii - na počest tohoto mistra rýmu a svou formou koncipovaného jako Osm dní, jimiž J. Seifert reagoval na smrt T. G. Masaryka) - tedy poslední tečkou byla hrst fial. Tu jsem hodil, jako poslední, před hrobníkovou lopatou, na kralupském hřbitově, do rozevřeného klína české země za básníkem. A myslil při tom na jeho verše této zemi věnované:

* * *

„Je krásná, vždyť víte.
Byla mi možná víc
než všechny mé lásky najednou.
A její objetí trvalo celý život.“

* * *

Ať tedy rozdrť její kolena
mou hlavu.“

A já tam zůstal stát němý jak morový sloup, který byl „jen místem mileneckých schůzek“, o čemž nás ujišťuje básník v předmluvě své stejnojmenné sbírky.

HŘBITOVNÍ ANDĚLĚ

Měl bych se přece jen vrátit a vylíčit, jak jsem se před pohřbem rozhodl navštívit kralupský hřbitov, který není daleko od mé ordinace, abych se po něm prošel a v tichém rozjímání zavzpomínal na básníka, jenž do těchto míst vykoná svou cestu poslední. Hřbitov je důstojně položen nad městem v polích směrem k Debrnu, kde „mělnickou věž je vidět v dáli a blízko, blizoučko je Říp.“

Už před hřbitovní bránou jsem ale zjistil, že nejsem sám, kdo na zemřelého v tento den myslí. Zaparkovaná volha u vchodu obsazená příslušnými příslušníky, byla toho výmluvným důkazem. A tato absurdita - hlídat hřbitov, na kterém ještě „obávaný disident“ není ani pochován - mě vyprovokovala k následujícím veršům:

Strážní andělé u hřbitova
sedí ve volze.
Kdo je sem umístil
příchozí se nechápavě diví.
Jsou jistí mrtví
tak nebezpečně živí?!

VŠICHNI MLČÍ

Už ne jakoby, už se doopravdy nad básníkem slehla zem osudného 21. ledna a normalizátorům se ulevilo. Skončily nenormální a trapné situace kolem muže – národem milovaného a světem uznávaného i dekorovaného nejvyšší literární poctou, ale oficiálním režimem doma celých dvacet let jen mlčky trpěného, přehlíženého i prohlíženého, předčasně „pohřbeného“. Hlas básníka nebylo žádoucí slyšet, pouze odposlouchávat. Názorně tento postoj předvedlo Rudé právo, které oznamovalo udělení první Nobelovy ceny českému básníkovi pouhou nepatrnou notickou na své 7. straně, téměř mezi cenami a medailemi sportovními. Jak přízračně!!

A s nadále přetrvávajícími opatrníckými stanovisky jsem se setkával i v nakladatelstvích při jednáních o vydání Silent Musae. Co jen s úvodní básní bylo za potíže, když jsem ji nabízel novinám k uveřejnění. Všechny mně ji vrátily pro jediné slůvko „mluvčí“. Ono zkratově zafixované spojení mluvčí – Charty fungovalo naprosto spolehlivě. Ostatně čeho jiného by kdo mohl být mluvčím, když totalitní moc každého včas umlčela? Samozřejmě že na Chartu 77 jsem narážel; vždyť jejím známým signatářem byl J. Seifert od jejího založení. Prostě ostražití a ze strachu vždy podezíraví redaktoři mě neomylně odhalili. V tom právě dosahuje totalita své dokonalosti, že odkrývá i naše nevyřčené myšlenky a představy. Už sám fakt myšlení je namířen proti ní.

Co mi zbývalo? Při různých příležitostech a na autorských večerech tento cyklus alespoň recitovat a nechat nahrávat na kazety. Mnozí si ho opisovali, já se však nevzdával jeho vydání. I v nakladatelství Čs. spisovatele jsem v r. 1987 jednal v této věci, dokonce osobně s ředitelem soudruhem dr. Janem Pilařem. Ten sice mluvil na pohřbu J. S. v Domě umělců (přesto,

že si to rodina nepřála), jak „našeho básníka si nedáme nikým vyvlastnit“, ale rukopis zmíněné sbírky odmítl, aniž do něj vůbec nahlédl. Zkusil jsem tedy „Seifertova přítele“ nalákat alespoň na cenné portrétní fotografie básníka k jejich vystavení v Malé galerii Čs. spisovatele. Pilař si je chvíli prohlížel, obdivoval, ale když jsem vyrukoval s návrhem komorní výstavy, pravil, že to nepřichází v úvahu: „vždyť se jedná jen o jednu tvář“. Vskutku, Seifert si byl schopen zachovat svou jedinou tvář za všech okolností na rozdíl od mnohých, kteří tvář ztráceli či pitvořili do servilních grimas.

V roce 1988 se mi podařilo rukopis Silent Musea i s fotografiemi K. Kestnera nechat provést do Švýcarska (měl vyjít k Vánocům), ale původně nadšený emigrantský nakladatel se nakonec zalekl, když zjistil, že ani Seifertova poezie se tam neprodává v takovém množství, jak by se předpokládalo.

Nedivte se, že po těchto i dalších peripetiích jimiž nechci unavovat, jsem ztrácel chuť a energii znovu nějakého nakladatele přesvědčovat, zbavovat strachu a „lámat“ jako sazbu . . . Až přišla nová, nečekaná příležitost po listopadovém pádu totalitního režimu a té jsem chtěl využít. Hned počátkem roku 1990 jsem se obrátil na nakladatelství Melantrich, v němž J. Seifert dokonce kdysi pracoval. Žel ani v Melantrichu, vzdorujícímu teď závalu samizdatové a exilové literatury, jsem neuspěl. Nebyly už sice nepříznivé poměry, byly zase nepříznivé „lektorské posudky“.

Nevím, jestli by neprospělo mlčet i mým Múzám? Ne-li, pak mi dovoluňte vydat tento knižní titul z titulu láskyplného přátelství, vlastním nákladem. Vlastním nákladem – vlastní svědectví a prožitky. Byť bych se zadlužil, zároveň splatím veliký dluh. Takže vlastně nemohu prodělat.

SEZNAM FOTOGRAFIÍ

Obálka: titulní str. Sníh přikryl do rána

Prahu svým prostředradlem . . . - St. Tereba

poslední str. Tváří v tvář - Karel Kestner

vnitřní str. U psacího stolu - Karel Kestner

Zvěčnělá laskavost - Karel Kestner

Nad Nobelovou cenou s autorem -
Karel Kestner

Řeč očí - Karel Kestner

Vložené fotografie: Mistrovy ruce - Karel Kestner

Opuštěné lože - Karel Kestner

Smuteční obřad v basilice sv. Markéty -
Jaroslav Krejčí

Básníková labuť píseň - Jaroslav Krejčí

Před poslední cestou z Prahy -
Jaroslav Krejčí

Rozloučení básníka s básníkem (J. Skácel) -
Jaroslav Krejčí

